

Oficialitat lingüística (a la Viquipèdia)

per Bernat Joan i Marí

En el paper que teniu a continuació, mirarem d'esbrinar els diferents tractaments que trobam sobre l'oficialitat lingüística a l'enciclopèdia lliure més gran del món, la Viquipèdia (o Wikipedia, en la terminologia en anglès). Per entendre de què estam parlant, emperò, trobam del tot necessari fer una petita introducció explicant dues coses: d'una banda, què és la Viquipèdia, i, de l'altra, què és l'oficialitat lingüística. Segurament la primera és prou menys boirosa que la segona. Però, arreu del món, les dues se solen tenir bastant clares.

Què és Viquipèdia (o Wikipedia)

No sé si és gaire conegut l'origen del terme Viquipèdia (Wikipèdia, en anglès). La paraula prové del mot «wiki», que, en hawaià, llengua pròpia de les illes Hawaii, significa «ràpid».

Es tracta, per tant, d'una enciclopèdia amb voluntat universal que pretén proporcionar un acostament ràpid al coneixement de llocs, conceptes, personatges, publicacions, i tot un llarguíssim etcètera. L'originalitat de la Viquipèdia és que compta amb milers de voluntaris que hi col·laboren arreu del món introduint-hi les entrades que consideren oportunes. Això, per descomptat, fa que la fiabilitat sigui variable, i que moltes vegades allò que s'hi diu s'hagi de prendre amb pinces. Però ningú no pot qüestionar la utilitat d'aquesta eina, assequible a través d'Internet.

La Wikipedia (en anglès) va ser creada per Jimmy Wales el 16 de març de 2001. Quan Wales llança la

Jimmy Wales, fundador de Wikipedia
(fotografia: Wikipedia).

propuesta de seguida li arriben misatges amb gent que, a diversos llocs del món, vol posar en marxa aquesta eina en les seues respectives llengües. En el primer misatge públic sobre el tema que llança Jimmy Wales, hi afirma que ha rebut petició per a la wiki en francès, en alemany, en espanyol, en català i en japonès.

La tercera llengua en què es crearà una edició de la Wikipedia serà el català, després de l'anglès i l'alemany. Durant dos mesos, la Viquipèdia en català va ser l'única a tot el món a tenir articles a la xarxa en una llengua diferent de l'anglès.

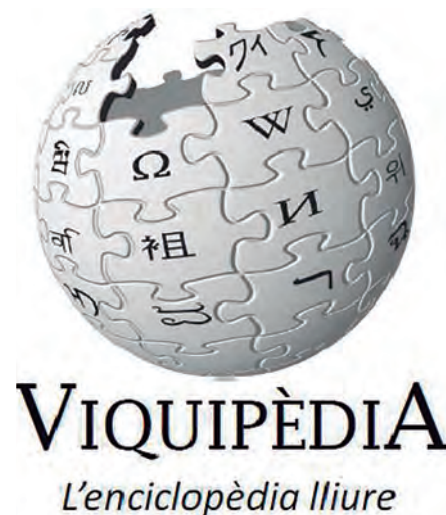
Actualment, la Wikipedia en anglès té 4.211 milions d'usuaris arreu del món, i multiplica per més de vuit el nombre d'usuaris en la segona llengua amb més presència a l'hora de cercar en aquesta enci-

clopèdia lliure: l'espanyol (amb 562 milions d'usuaris). A molt poca distància de l'espanyol, hi trobam l'alemany, amb 533 milions de persones que hi realitzen consultes.

A l'hora de comptar els articles que es poden consultar en les diferents edicions de la Wikipedia, també l'anglès ocupa la primera posició, amb molta distància davant les dues llengües que, freqüentment, van en segona posició: el francès i l'alemany, ambdues bastant per davant de l'espanyol, que ocupa el quart lloc.

El català és la llengua pròpia d'una nació sense estat que està més ben posicionada a la Wikipedia. La Viquipèdia –és a dir, la Wikipedia en llengua catalana– ocupa la vintena posició en nombre d'articles: l'any 2019 ha superat els sis-cents mil. Aquesta dada ens forneix una informació rellevant sobre com està de ben posicionada la llengua

A baix, un dels logotips de la Viquipèdia en català.

catalana dins l'àmbit de les xarxes socials. No fa falta dir que la major part de les llengües oficials de la Unió Europea tenen una presència més reduïda a la Wikipedia (tant pel que fa a nombre d'usuaris com pel que fa al nombre d'entrades que hi apareixen en les respectives llengües).

Sobre l'oficialitat lingüística

Sembla que no hauríem d'haver de fer els aclariments que segueixen al voltant de l'oficialitat lingüística. Arreu del món on l'oficialitat lingüística existeix (és a dir, als estats fonamentats en un model napoleònic de gestió de la qüestió lingüística), una llengua oficial, per definició, és aquella que ha de conèixer tota la població d'un indret determinat, i alhora és aquella en què els documents tenen validesa en un àmbit geogràfic concret.

En principi, les llengües oficials no poden ser defugides pels ciutadans de cap lloc on siguin oficials. Normalment, hi insistesc, no hi sol haver gaires disquisicions al voltant d'aquesta qüestió, perquè tothom la sol entendre de la mateixa manera.

A llocs amb oficialitat asimètrica, com ara el Regne d'Espanya, emperò, existeix una tendència bastant clara a pervertir el sentit de l'oficialitat lingüística. Al Regne d'Espanya hi ha un model lingüístic desigualitari, en què una sola llengua és oficial de l'Estat (el castellà o espanyol) i, en canvi, les llengües de les anomenades «comunitats autònomes» poden ser oficials en el si de les respectives comunitats (no del seu domini lingüístic, que, constitucionalment, no és tengut en compte per a res).

En aquesta distribució asimètrica, tothom està obligat a conèixer la llengua oficial de l'Estat, però no tothom ha de conèixer les llengües de les anomenades «comunitats autònomes», ni tan sols dins el seu territori. Així, determinats cossos de servidors públics (els jutges i els militars en poden ser un bon exemple) no estan obligats a conèixer les llengües diferents de l'oficial de l'Estat, ni tan sols en el si de les comunitats autònomes, encara que

Xarxanet

notícies recursos

Notícies

Totes / Ambiental / Comunitari / Cultural / Social / Internacional / Projectes / Jurídic / Informàtic / Econòmic / Formació / Opinió / Monogràfics / Agenda / Videos

COMUNITARI

El Català llengua majoritària, a Wikipèdia

09/12/2012
Autor/a:
Federació d'Ateneus de Catalunya

Fes voluntariat

Vols fer voluntariat? Informa't i troba el teu lloc.

Ves-hi

Finançaments

Ajuts per a la constitució d'avalis per a cooperatives i societats laborals 2018-2020

Termini 31/12/2020

Beques Educac Fomentant l'Esforç i 9a edició

La Viquipèdia ocupa la quinzena posició en el rànquing mundial en quant a articles publicats i segons un estudi publicat per Mark Graham, a l'Estat Espanyol el català té molta més visibilitat i contingut que la llengua majoritària, el castellà.

La Viquipèdia és la versió catalana de Wikipedia que va néixer ara fa més de 10 anys com a enciclopèdia lliure que tothom pot editar de manera que tothom

A dalt, notícia sobre la importància del català pel que fa al nombre d'articles publicats a la Viquipèdia

hi siguin oficials. Així, doncs, es perverteix clarament el concepte d'oficialitat lingüística. El català, posem per cas, és oficial a les Illes Balears, a Catalunya i, sota la denominació «valencià», al País Valencià, però no tothom l'ha de saber obligatòriament, com hauria d'ocórrer pel fet que els respectius Estatuts d'Autonomia (lleis orgàniques de l'Estat i part efectiva del seu cabdal constitucional) la declaren oficial.

Què diu la Viquipèdia sobre l'oficialitat lingüística a determinats llocs

En aquest paper ens interessa d'observar què diu la Viquipèdia, en diferents llengües, sobre l'oficialitat lingüística a determinats llocs. Veuem els diferents tractaments i mirarem d'extreure'n alguna regularitat i, si fos el cas, algun tipus de conclusió.

Em vaig interessar pel tema en buscar què deia l'enciclopèdia lliure a Internet sobre l'oficialitat lingüística a Udin (Udine, en italià), capital del Friül, i ciutat de la regió Friül-Venècia Júlia. M'hi portava l'interès dels friülesos per una proposta que vaig fer, fa un parell d'anys, sobre la creació d'una Agència Europea pel Multilingüisme. En aquell moment, estaven traduint el

meu text sobre la qüestió al furlà (o friülà) i a l'italià, tot d'una tacada.

Vaig trobar interessant d'observar que, a la Viquipèdia, s'hi diu que «l'italià hi és oficial i el friülà cooficial». Es tracta d'una mena de confusió molt habitual, en relació a l'oficialitat lingüística, quan hi ha dues llengües oficials. Efectivament, si en un lloc hi ha dues llengües oficials, i hom diu que són «cooficials», necessàriament la cooficialitat les afecta les dues en la mateixa mesura. No pot ser que una llengua sigui «oficial» i l'altra sigui «cooficial». O bé les dues són oficials, o les dues són cooficials, però mantenir un estatus diferent per a l'una i l'altra només pot respondre a interessos de caire polític.

Entre nosaltres, aquest equívoc també es fa servir molt habitualment. Solem sentir a dir que l'espanyol és la llengua oficial, mentre que el català, el basc o el gallec són «cooficials». La voluntat de rebaixar el grau d'oficialitat de les llengües diferents de l'espanyol resulta més que manifesta, però s'expressa, des del meu punt de vista, d'una manera considerablement matussera, almanco des d'una perspectiva d'un mínim rigor jurídic.

Havent buscat què deia la Viquipèdia sobre l'oficialitat lingüística a Udin, em va fer gràcia inten-

Entrada corresponent la la veu *Cooficialitat lingüística*, a la Viquipèdia catalana.

tar comparar-ho amb el que pogués dir sobre Barcelona. I, oh, sorpresa!, ni l'entrada de la Viquipèdia (en català) ni cap de les wikis (en espanyol o en anglès) no diuen res sobre l'oficialitat lingüística a la capital de Catalunya. Per què? Tal vegada perquè tothom dona per fet que ja se sap que a Barcelona hi ha tres llengües oficials, com a tot Catalunya? O perquè no és una qüestió de Barcelona, sinó una qüestió de tot Catalunya? O perquè es vol mantenir una imatge de fals cosmopolitisme, en referir-se a la capital catalana? No ho sabem (i el silenci ens permet de fer totes les hipòtesis que ens vengui en gana).

Vaig anar, doncs, a l'entrada «Catalunya», a veure què hi deien les diferents versions de la wiki sobre l'oficialitat lingüística. I, si feim aquest exercici, ens hi trobam que la Viquipèdia (en català) diu una cosa, la Wikipedia (en espanyol) en diu una altra i, encara, la Wikipedia (en anglès) n'amolla una tercera.

En català, l'enciclopèdia lliure a la xarxa ens diu que a Catalunya hi ha tres llengües oficials: «català, castellà i aranès». No fa cap referència al fet que el català sigui, estatutàriament, considerat com la llengua pròpia de Catalunya, i tampoc no fa cap referència al fet que l'aranès és l'occità que es parla a l'Aran (de fet, la llei que desplega la seua oficialitat lingüística es diu Llei de

l'Occità (Aranès, a l'Aran)). En català, doncs, no ho acaben de clavar del tot, almanco pel que fa referència a la terminologia. El terme «occità» no hi apareix per enlloc.

A la versió espanyola també s'oblida l'occitanitat de l'aranès, però s'hi diu que hi ha dues «llengües pròpies» de Catalunya: el català i l'aranès. No fa cap referència a l'espanyol ni a l'oficialitat lingüística de cap de les llengües. Se'ns queda quines són les llengües pròpies (o siga, històriques), però no se'ns diu res sobre les llengües oficials. Mai la versió espanyola no havia estat tan britànica!

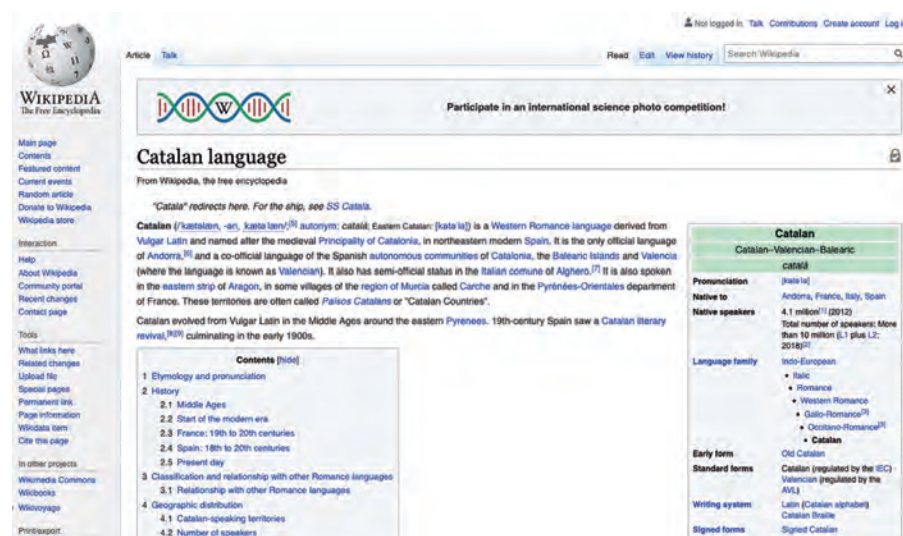
L'entrada en anglès, en canvi, és exacta i rigorosa. S'hi diu que són oficials el català, el castellà i l'occità

(aranès) i es refereix també a l'oficialitat de la Llengua de Signes Catalana (totalment oblidada per les wiki en català i en espanyol).

Quant a les Illes Balears, la informació també és variada i bi-garrada, segons les diferents versions. A la versió catalana no es diu absolutament res sobre les llengües oficials al nostre país pluriinsular. La wiki en espanyol, en canvi, ens diu que els «idiomas oficiales» són «castellano y catalán». Posa l'espanyol i el català per aquest ordre (amb alguna intencionalitat?), un ordre diferent del del nostre Estatut d'Autonomia, i no fa cap referència al fet que el català sigui, fins i tot estatutàriament, considerat la «llengua pròpia» de la comunitat autònoma. La wiki en anglès, sense fer tampoc cap referència a quina es considera la llengua pròpia del nostre país, és més rigorosa a l'hora d'ordenar la informació. Hi diu, textualment: «Official languages: Catalan and Spanish». Observi's que, en espanyol, li diu «castellà» i, en anglès, «espanyol».

Quant a l'entrada Eivissa, el desgavell augmenta lleugerament (i de manera molt difícil d'interpretar). A la wiki en català, ens hi posa: «Idioma oficial: castellà i català» (situa primer l'espanyol, i no parla d'idiomes oficials, en plural). No hi ha cap referència a la llengua pròpia. En espanyol, hi llegim: «Idiomas: Catalán (lengua propia y oficial) y castellano (lengua oficial)».

A baix, l'entrada corresponent a la llengua catalana en la Wikipedia en anglès.

No fa falta dir que s'ajusta més al que diu l'Estatut d'Autonomia. I, finalment, en anglès, hi diu: «Official languages: Catalan and Spanish», exactament igual que diu a l'entrada que fa referència a les Illes Balears.

En relació al País Valencià, sense ser tampoc del tot exacte, s'ajusta més a la ideologia esperable a cada versió de la wiki. A la versió catalana, s'hi especifica: «Idioma oficial: valencià i castellà». A l'entrada en espanyol, en canvi: «Idioma oficial: castellano y valenciano», tot canviant-ne l'ordre. Però, al País Valencià, on la cosa se surt de mare és a l'hora de parlar sobre la llengua en relació a determinades ciutats. A l'entrada sobre Morella, per exemple, s'hi diu, a la versió en català: «Predomini lingüístic: valencià». Res sobre l'oficialitat lingüística. I, en espanyol, igualment, «predominio lingüístico oficial: valenciano». En relació a València ciutat, la Viquipèdia en català no diu res sobre llengües oficials, l'espanyola hi torna a parlar de «predominio lingüístico oficial: valenciano». I en anglès tampoc no en diu res.

Algunes consideracions (a mode de conclusió)

La primera conclusió clara és que hi ha un desgavell a l'hora d'especificar una qüestió ben clara, que

Language [edit]

Eivissenc is the native dialect of **Catalan** that is spoken on Ibiza and nearby **Formentera**. Catalan shares co-official status with **Spanish**. Additionally, because of the influence of tourism and **expatriates** living in or maintaining residences on the island, other languages like English, French, German and Italian are widely spoken.^[29]

Tourism [edit]

Nightlife [edit]

Sant Antoni, West End

Ibiza is considered to be a popular tourist destination, especially due to its well-known and at times riotous nightclub-based nightlife centred on two areas: **Ibiza Town**, the island's capital on the southern shore and **Sant Antoni to the West**.

Night life in Ibiza has undergone several changes since the island's opening to international tourism in the late 1950s.

Origins of today's club culture may be traced back to the hippie gatherings held during the 1960s and 1970s. During these, people of

various nationalities sharing the hippie ethos would regroup, talk, play music and occasionally take drugs. These would most often happen on beaches during the day, with nude bathing a common sight, and in rented fincas in the evenings or at nights. Apart from this confidential scene, which nevertheless attracted many foreigners to the island, local venues during the 1960s consisted mostly of bars, which would be the meeting points for Ibicencos, ex-pats, seafarers and tourists alike. The Estrella bar on the port and La Tierra in the old city of Eivissa were favourites.^[30]

During the 1970s, a decade that saw the emergence of the contemporary nightclub, several places opened and made a lasting impact on Ibiza's nightlife. Four of these original clubs are still in operation today: **Pacha**, **Privilege** (formerly **Ku**), **Amnesia** and **Es Paradis**. These four clubs mainly defined nightlife on the White Island, which has evolved and developed from several distinctive elements: open-air parties (Es Paradis, Privilege, Amnesia), held in isolated places, eventually old fincas (Pacha, Amnesia), that mixed in nudity and costume

Sunset at Café del Mar, Sant Antoni de Portmany

The discotheques of Ibiza are internationally renowned

A dalt, informació de tipus lingüístic que ofereix la Wikipedia en versió anglesa sobre l'illa d'Eivissa, i l'eivissenc i el català.

és l'oficialitat lingüística. L'oficialitat lingüística sempre ve clarament especificada per la legislació vigent. Són les lleis vigents (Estatuts, Constitució, Tractats de la Unió Europea) les que estableixen el grau d'oficialitat de cada llengua (i, abans de res, si una llengua és oficial o no, i en quin territori és oficial). No es tracta, per tant, de res que sigui opinable ni discutible.

Pel que fa a l'oficialitat, doncs, seria ben fàcil d'establir uns paràmetres per parlar sobre l'oficialitat lingüística a la Viquipèdia/Wikipedia. Així mateix, la consideració com a «llengua oficial» també es determina, de vegades, en textos oficials (d'altres no). Resulta, per tant, més boirosa a l'hora de parlar-ne a les entrades de l'enciclopèdia.

Quan es comenten d'altres aspectes, com ara el «predomini lingüístic», entenem que caldria deixar ben clar que no guarden relació amb l'oficialitat lingüística. De vegades, hi ha llengües, predominants a determinats territoris, que no gaudeixen d'oficialitat lingüística. I, d'altres vegades, en trobam d'oficials que tenen un domini lingüístic bastant baix, fins i tot dins el seu propi territori lingüístic (pensem, per exemple, en el gaèlic, primera llengua oficial d'Irlanda i llengua oficial de la Unió Europea).

Són només algunes consideracions a tenir en compte a l'hora d'augmentar el rigor i la qualitat d'una enciclopèdia que compta amb milions i milions d'usuaris arreu del món.

BERNAT JOAN I MARÍ ■